

SZÁSZI ZOLTÁN

Zimankó és a város szíve

Részlet egy induló történetből

Egy féldeci után csak egészen picivel javult a kedve. Lépéstempója kicsit mintha frissült volna ennyi itóka után, az volt a jó, hogy nem érezte annyira a lekopott ízületeinek nyikorgását, és az évek óta szélnek feszülő, fura, előredőlő járása is egyenesebbé vált kissé ettől az egy kupicányi italtól. A gondolatai barnaságába is belesütött egy kevéske napfény, no nem olyan égető, perzselőn nyári, mint az korábban megszokott volt nála, ha valami jó dolog történt vele, csak olyan vénaszonyok nyarán megszokott, éppen még melengető, az éró szőlőben az ízt megcukrokat az igazi aromához hozzáigazító, utána faragó kis sugár. Csikland és kedves, mint egy gyereklány mosolya, aki éppen egy cseppnyi, még meleg, de már kocsonyásodó gyümölcszuhást csen ujjával a kihűlőfélben rézüstből, hétfájdalmas Szűz Mária napja táján, kint a pincesoron, lekvár főzésekor. Ilyen kép létezett benne, egyszer látta már ezt a pillanatot, a mozdulatsort, a mosoly elindulását, a színeket, s ezeket mind-mind tökéletes élességgel képes volt előidézni. Ezt az egy féldecit kívánta most is meg, s a gyereklány mosolyának emlékével bátorítva magát elindult a város felé.

Egy ideje azt érezte, túl sok földdé vált barát, családtag, ismerős és kedves ember áll már mögötte, ez a mögé lopakodó sötétség nyomasztotta akkor is, mikor a templom és a temető közti kis utcán felfelé igyekezett a dombra, szétnézni kicsit a város fölött. Olyan sokan voltak mellette, mögötte abból a túlvilágból, hogy elfoghatták volna előle a napot, elszívhatták volna annak cirógató melegét. De nem így történt. Most szüksége volt a túlpartiakra, most ő maga hívta, kérte őket, segítsenek neki megkeresni a Város szívét. Mindig azt hallotta: minden városnak van szíve, s annak dobbanására pulzál, hullámszik, mozdul az élet, annak rianásait követik a lámpafüzérek villanásai esténként, erre az ütemre ébred és alszik el a város, csak soha nem tudta, hol keresse, soha nem is gondolt korábban rá addig, míg a saját szíve el nem kezdett irtóztatóan sajogni és rakoncátlankodni. Ez a mély, bujkáló fájdalom különösen akkor erősödött meg, ha szomorkás reggelre ébredt, ha egyedül indult neki az utcáknak, ha minden gondjával kettesben maradt, s kétkedni kezdett életének miértjén, az elmúlt kudarcok ezernyi szürke meddőhalmán, amin csak egy-két kedves emlék csenevész virága volt képes megkapaszkodni, mint annak a városnak a timföld meddőhányóján, ahol anyai nagyapja pihengetett egy egyszerű, feketére mázolt kereszt alatt.

Ha úgy akarta, mindig vele járt, minden percében vele volt, mindig, minden hallotta. Sárga fényképeken ott ültek a szobájában, belebújtak a könyveibe, szétgurultak a régen vagy soha meg nem írt verseiben, a megszokott vizespoharának egy-egy csorbulását is mindig a holtaknak az érkezése vagy mozdulása okozta, mert

bármennyire is együtt tudott velük élni, ha megérezte a már őszülő tarkóján izgató, hideg lehetőséget, mindig megrázkódott kicsit, s ez általában a törekenyebb edények peremének rovására történt. Emiatt volt a konyhaszekrényében vagy tucatnyi fületlen, meg másik tucatnyi levert, csorba peremű csészéje meg bögréje, de nem dobta ki őket, őrizgette a haszontalan edényeket, mint a nemrégiben elengedett kedves tenyerének melegét szokta őrizni az ember.

Egyetlen féldecit ivott aznap délelőtt, amikor kiment a városba sétálni. Erőset, férfiasat, talán valami szilvapálinkafélét kért, szép talpas pohárkában kimérve, ott a város főterén lévő kiskocsmában, ahol már évek óta nem járt, s a kocsmá mostanra bárrá alakult, ahol régi fotók takarták a falat, rajtuk az egyszer volt-hol nem volt időben lencsevégre kapott város, talán még a város szíve is. A korábban olajos deszkapadlós kocsmá már cseppet sem hasonlított arra a kopott és mocskos lebujsra, ahová bő harminc éve még be-bejárt, mikor éppen a városba érkezett, jobban mondva mikor ott lakott, mint ifjú, mint bódult, az élet mézére rázuhanó dongó. Most is érkezett éppen, fontos dolgát kívánta elvégezni, hiszen mióta élt, mióta eszmélt, mindig is kereste a dolgok lényegét, s most a múltbéli Város szívét, a minden mozgást elindító, a titkokat, a fájdalmakat, az őt is és még oly sok szellemet megőrző szívet kereste éppen, ami egykor elpulzálta innen, s ami miatt megint kénytelen volt hazajönni, mert nem tud a vibrálása nélkül létezni.

Takaros, tiszta, kockásabroszos, puha székes kis vendéglő, vagy inkább bár lett a régen még koszos kimérésből, csak a pultos lány nem illett bele ebbe a jovialisnak mutatózó helyzetbe a maga tohonya mozgásával, zsírosnak tűnő hajával, a szájában állandóan kérődző rágógumival és a vastag, kurvásan pirosra festett ajkaival. A harisnyáján is el volt futva egy szem, szemmel láthatóan a köténye sem volt tiszta, Zimankónak így óhatatlanul valami áporodottan másnapos, hétfőn reggel munkába menés érzése támadt ettől a nőtől, aki, még ha igyekezett is kedves, legalábbis elfogadhatóan kedves lenni hozzá, amikor kihozta a pálinkáját a másfél deci szódával, nem tudta egy csipetnyi szimpátiáját sem kicsikarni.

Olyan érzése támadt, ha véletlenül meghódíthatná ezt a pincérlányt, éppen úgy csalódná benne, mint egyszer nagyon régen (az eset még megboldogult hajózó korszakában esett meg), amikor a mostani, a pálinkát kimérőhöz hasonló lányban csalódott. Annak még a boldogult három koronás féldecik, egy hetvenes korszak sörök idején tette a szépet, egész este udvarolt, mint egy szeladon, vicceket mesélt, olykor mélyen a szemébe nézett a lánynak, s nem egyszer, tán többször is és igen komolyan gondolva a dolgot, bókolta is neki. Sőt zárórakor – mikor a mérést (így hívták az esti leltározást) végezték a kolléganőjével (no ez a kolléganő ugyan fancsalian és csodálkozva nézte az udvarlását), – még vermutot is kért neki. Igazi olasz vermutot, ami felettebb drága volt akkoriban, igaz, meglehet, hogy most is az. Elment vele a lány, hazavitte a bártól jó messzire lévő kis garzonlakásába, ahol sohase volt ugyan példás rend, inkább szisztematikus rendetlenség, amiben mindig mindent egyetlen pillanat alatt képes volt meglelni, de mindig tisztaság uralkodott. Most, hogy így nézte ezt a lompos lányt, minden eszébe jutott, ami azon a régi estén megtörtént és nem történt meg. Láta magukat, ahogyan ittak még a pincérlánnyal ott-hon is, valami régi, üveg alján megmaradt likórból és egy kis vodkából keverték házi koktélt, majd a lány enni kért, vastagon kente a májkrémet a kenyérre, pazarlón és telemorzászva mindent maga körül. Tele szájjal beszélt és nevetett, megbo-

csáthatatlanul összekente az asztalon heverő Ady-összest meg talán egy kéziratlapot is, majd a magával hozott üvegből, amit előtte gondosan rejtegetett válltáskájában, bort locsogtatott szét a padlón, a kedves, szőrmés papucsára is bőven juttatva, s az ivás után szinte eksztázisban hörögve morogta bele a fülébe, májkrémes fogakkal: „Megdugsz, te drága?!“ Vetkőzni kezdtek, kissé kapkodva, tépve a ruhát magukról, s már fickándozó férfiassága is erősködött, mikor meglátta a lány melltartójának szürkés, koszos szegélyét, izzad hónalját, fakó és gyomorfordítón mocskos bugyiját. Szó nélkül dobta ki pincérlányt, a nő meg nem értett semmit, csak üvöltött még az utcán is: „Mebánod ezt, te mocskos disznó, mebánod! Szakadjon meg a szíved, az repedjen meg, az, az úri szíved, te senki!“ S ezt üvöltötte körbe és körbe, míg csak ki nem fordult a lakótömb sarkáig, ahol a hangja végre elveszett a fák alatti sötétségben.

Most, hogy komoly és felelős feladatát, a Város szívének megkeresését magának szépen kitűzte, elszomorodott ettől a belevillanó, kósza és lehangoló emléktől. Elszorult a szíve, gyorsan fízett, s már ment is kifelé.

Hirtelen kezdődő szegycsont mögötti szorító, markoló, igen erős mellkasi fájdalom markolt bele, kisugárzott a vállába, főleg a bal vállába, végigkúszott a bal karján, egészen bal kezének kisujjáig, hogy azt begörbítve, arra kényszerítse Zimankót, azonnal kapaszkodjon bele valamibe, ha másba nem, hát a semmibe, s a semmit elengedve máris zuhanjon, örvényeken, füstködökön át valahová mélyre. – Éppen most kell az én szívemnek bedöglenie, amikor a Város szívét akarom megtalálni? – erre a magában feltett kérdésre kereste a választ, s még látta a lompos, ijedt kiszolgálólányt a telefon után nyúlni, majd beköszöntött a sötétség, s az árnyak hirtelen körbevették, elkezdték ringatni, dédelgetni. Fázott és izzadt egyszerre, markolászta mellkasát a szűrő fájdalom, csak halvány töredékek maradtak abból, hogyan emelik fel, hogyan fektetik hordágyra, s egy mélyen kék szempár rutinos pillantását látta még, aki valamilyen diagnózist mond felette, gyorsan a karjába szúr valamit s utána meleg, csend, félhomály, minden rettegés elhessegetve, csak a vijjogás hangjának ritmusa tudatta vele, még ezen az oldalon van.

Zöldecs takarók, fura csövek hálója, halkan zümmögő gépek, nem hideg, de mégis idegen csend vette körül, amikor felébredt. Kint, a lehúzott redőnyű, billenősen nyitott ablak mögül rigó füttyét meg csalogány trilláit hallotta, a plafonra emelve a szemét máris bizonyos volt abban, hogy ez még nem a túlvilág, ez még csak az előkészítő, vagy visszatérítő, amit kórházi intenzív osztálynak hívnak. Meg sem próbált felülni, feje baloldalra fordulva, kissé elmerevedett állapotban pihent, de tudta, hiábavaló is lenne itt a mocorgás, meg minek szaporítani a nővérek és orvosok dolgát azzal, hogy makacskodik, erőlködik. Ezt a játszmát Halál úrral most megnyerte, de nem árt vigyázni, ha már annyi dolgot teljesíteni akar, s a Város szíve mellett a Város legendái is eszébe jutottak a nagy elhomályosodás pillanata után, s azokat is meg szeretne volna még fejteni, el szeretne volna még mesélni Ifjú Barnabás barátjának, hogy megőrizték, hogy továbbadják, még ha nem is nyújtott be ilyen igényt feléjük senki sem. Egy kis képernyőn szabályosan felvillanó jeleket látott.

– Alighanem a szívem zörgését hallom, tehát ez még innenső oldal, még van esély elvégezni a feladatokat. – motyogta halkán, csak úgy magának, nem számítva arra, hogy hallgatósága is van.

- Na Zimankó úr, isten hozta akkor az innenső oldalon! Nem tudom, mire gondol feladatként, de ha 48 évesen nem akarja befejezni, akkor lesz esélye végigvinni a dolgát. - szólalt meg jobb oldala mellett valaki, s hirtelen oda szeretett volna fordulni, de bármennyire is erőlködött, a hirtelennek tervezett mozdulat csak lassú, hosszú másodpercekig tartó fejmozdítássá szelídült. Ugyanaz a mélyen kék szempár nézett rá, amelyet akkor, a hordágyon ringatózáskor jegyzett meg magának, még el is mosolyodott rajta most, hogy éppen meghalni készült akkor, amikor megismerte ezt a mélyen kék női szempárt, s mégis megjegyezte, micsoda tekintet, kár, hogy elszakad mindjárt a film.

- Kezét csókolnám, de mint látja, két vállra terített a motorhibám, s most le vagyok szegezve és nyűgözve pillanatnyi helyzetemtől, s illendően nem tudom megköszönni sem, amit értem tett. Zimankó vagyok, aki a Város szívét keresi, de amint látni tetszik, közben az ő szíve ment tönkre. - a kissé Cyranósra sikeredett bemutatókozásán az őt figyelmesen néző kék szempáron halvány fény villant, a kis szarkaláb ráncokkal körbeírt, még fiatal, de megfáradni látszó arcon pedig egy fél másodpercnyi mosoly futott át.

- Alíz vagyok, napközben és sok éjszakai szolgálatban kardiológus, néha, hétvégeken pedig mentőorvos, az Ön kezelőorvosa, és igazán örülök annak, hogy minden gond nélkül ilyen poétikusan köszönt. - mondta halkán, finoman, de határozottan a doktornő, s Zimankóban máris szétáradt valami nagy nyugalom, azt érezve, jó kezekben van, nem lesz itt nagy baj, ha a fentiek és a túlpartiak is úgy gondolják, talán mégis lesz ideje azt a szívet is megkeresni, ami a Városban dobog valahol eldugva, és talán még más szíveket is talál, megdobogtathat még, csak szedje kissé össze magát.

- Tudja, kedves doktornő, az a két mondat, amit most elmondott, nekem sok mindent elárult magáról. - mondta Zimankó, most már kissé határozottabb hangon és megpróbálta megkeresni a mélykék izzás fókuszát, magába szívni a kórházi fertőtlenítő, a gyógyszerek szagán is átsejlő izgalmas, mégis szolid és rejtelmes illatot, ami a nő felől hullámozott feléje.

- Mégis mit? Mit tudott ilyen hirtelen megfejteti Zimankó úr? Tudja, ritka az olyan betegem, aki éppen csak visszatér a halál szorításából, és máris elkezd udvarolni, de valahol tetszik nekem ez a dolog. No nem az udvarlás, hanem az a mérhetetlen élni akarás, ami ezt valahol mélyen mozgatja magában. - vágott vissza finoman Alíz Zimankó ríposztjára.

- Hogy mit tudtam meg? Hát kedves doktornő, vagy ha szólíthatom Alíznek, akkor kedves Alíz, amit elmondott, abból az derül ki nekem, feltételezhetően egyedül él, sokat dolgozik, keveset pihen és néha, bármennyire is nem szereti, de mégis képes még minimum másfél évtized orvosi gyakorlat után is érzelmileg kötődni egy-egy betegéhez, pedig nem lenne szabad ez, egy olyan kórházi osztályon, ahol esténként kiszámolást játszik a halál, reggel vagy hajnalban pedig, amikor a rigók és a csalogányok belefognak a dalba, szépen elviszi a kiszámolt áldozatát. Aminek maga felettébb nem örül! - s ezt a kismonológót egy szuszra mondta el Zimankó, aki hirtelenjében azt érezte, éhes és szomjas és tulajdonképpen, amit a legjobban szeretne, az most egy jó erős cigaretta lenne, hogy mélyen letüdözve a gomolygó füstöt, ténylegesen megbizonyosodhasson arról, igenis még ezen az oldalon van, s a szoba sarkában kucorgó homály oszlani kezd a száján kigomolygó meleg füsttől.

– Mondja doktornő, kedves Alíz, normális, hogy éhes, szomjas vagyok, és nagyon szeretnék rágyújtani? – kérdezte kislány mosolyt játszva borostás arcára Zimankó. A doktornő szeme és ajka körül előbb csak apró mélyedések, később, kacagás közben mély ráncok rajzolódtak, jó pár másodpercig Zimankó nem igazán tudta, mi is történik éppen.

– Tudja, hány napja fekszik így, Zimankó úr? Ha nem, akkor most felvilágosítom, hogy negyedik napja, tehát jogos, ha azt érzi, éhes és szomjas, meg rá is gyújtana. Előbbi két problémán tudok segíteni, ha kicsit türelemmel lesz, a cigit viszont nem engedélyezem. Amit meg rólam gondol, vagy gondolni vél, nos, arról most nem beszélünk, azt meg így utólagosan is megengedem, hogy Alízna hívjon, de kérem, csak ha kettesben vagyunk. Mennem kell, de a reggeli vizitkor még majd bejövök, most megyek és rendelék reggelit és étkezést magának a következő napokra. Viszlát, maga, maga lepedős Cyrano és Don Juan egy személyben! – és Alíz felállt az ágy mellőli székről, lendületes mozdulatokkal kiment a szobából, az ajtóból még kicsit visszanezített az őt leplezetlen érdeklődéssel bámuló betegére, akiről ebben a pillanatban már sejtette, rendkívüli páciensre talált. S hogy milyen szemtelenül lealízozta, nohát ez hallatlan, dohogta magában, de tudta, nem igazán haragszik, mert ennyi élnivágyással csak ritkán találkozik egy orvos itt a kardiológián.

